16de JAARGANG — CURACAO DEN 5den AUGUSTUS 1899. — No. 814

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, No. 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.

Curaçao 4 Augustus.

DE KIESWETHERVORMING IN BELGIE.

Om den politieken toestand in België, waarover in den laatsten tijd zooveel is geschreven en welke zeer dikwijls verkeerd is beoordeeld, beter te begrijpen, is het misschien niet overbodig het volgende tot nadere toelichting aan te stippen.

Het kieswetontwerp, dat de misnoegdheid der Linkerzijde had opgewekt en door de Regeering is ingetrokken, was verre van volmaakt.

In alle arrondissementen, waar zes en meer afgevaardigden gekozen worden, zou de Evenredige Vertegenwoordiging ingevoerd worden: in de andere bleef de zaak, gelijk ze was. De arrondissementen, die onder de wet vielen, waren dus: Brussel, Antwerpen, Gent, Luik, Mons, Charleroi en Leuven.

Men kan zich voorstellen, dat dit ontwerp opzien baarde. Het werd van den beginne af hevig bestookt door alles wat liberaal, radicaal of socialist was. Het was immers een streep door hun rekening.

Die heeren hadden juist een prachtig mooien "Driebond" gesloten, alle anticlericale krachten waren vereenigd. De katholieke meerderheid zou bij de volgende verkiezingen tuimelen. Een program was niet noodig. Socialisten en radicalen werkten wel wat hard voor algemeen stemrecht en geheele evenredige vertegenwoordiging: maar de band, die allen bijeen hield, was de kreet: "à bas la calotte"!

Hun kans stond goed. Brussel zou achttien Driebonders benoemen, Antwerpen waarschijnlijk twaalf, Mons, Luik en Charleroi enz. enz.; de Katholieken zouden voor goed verslagen zijn, en dit alles met den kreet: à bas la calotte"!

Dat het stelsel der Evenredige Vertegenwoordiging voor de steden *wel* en voor het platteland *niet* zou gelden, schijnt op zich-zelve beschouwd reeds eene inconsequentie, riep een soort dualisme in de kieswetgeving te voorschijn.

De aanvaarding dezer inconsequentie moest den liberalen en socialisten des te harder vallen, naarmate zij er meer de nadeelige gevolgen van zouden gevoelen.

De toepassing toch van het stelsel der Evenredige Vertegenwoordiging *over het geheele land* zou de Katholieke meerderheid heel wat verzwakt, de liberaal-radicaal-socialistische minderheid heel wat versterkt hebben. Wijl hierdoor evenwel het aantal afgevaardigden in overeenstemming gebracht werd met het getal kiezers, ware zulk eene verordening op zich-zelve stellig veel billijker geweest dan die, welke door het Ministerie thans beproefd werd.

Het pleit daarom voor de staatkunde en de eerlijkheid van den oud-minister Beernaert, dat deze — vroeger — de Evenredige Vertegenwoordiging over het geheele land wilde invoeren.

Vooral in deze dagen van opschudding en beroering leeren wij de stugge vasthoudendheid van den anders zoo verdienstelijken afgevaardigde Van Aalst, den heer Woeste, van harte verfoeien, die door zijne hardnekkige bestrijding van dit stelsel in het jaar 1894 het ministerie-Beernaert deed vallen en verleden jaar nog de twee voortreffelijke ministers van Staat, De Smet de Nayer en Nyssens, tot aftreden dwong.

Maar moeten wij er de Katholieke Regeering eene grief van maken, dat zij ook *nu* niet een proportionalistisch kieswetontwerp voor de dorpen zoowel als voor de steden opstelde en ter stemming voordroeg?

Heeft de Regeering met opzet het minder volmaakte gekozen, terwijl zij volmaakt werk leveren kon?

Zijn de inconsequentie en het dualisme, welke krachtens het vroeger ontwerp tusschen de kiesrechtregeling in de steden en in de dorpen zouden hebben bestaan, het uitvloeisel van een sluw overwogen plan en was het de *bedoeling* der Katholieke bewindsmannen de liberalen en socialisten te kort te doen?

Geenszins.

En de heer Beernaert in 1894 èn de heeren Smet en Nyssens in 1898 hebben immers de Evenredige Vertegenwoordiging zoowel voor het platteland als voor de steden willen invoeren, maar de geweldige tegenstand, welken zij vooral van de voorstanders van de enkelvoudige kiesdistricten ondervonden, heeft op afdoende wijze bewezen, dat elke poging om dit stelsel tot wet te verheffen schipbreuk zou lijden.

De tegenwoordige regeering heeft daarom gezocht naar eene regeling, welke zoowel de voorstanders der Evenredige Vertegenwoordiging als die der enkelvoudige kiesdistricten voor een deel bevredigen en daarom had zij voorgesteld de Evenredige Vertegenwoordiging voor de steden en het nominaal kiesrecht voor de dorpen in te voeren.

Langs den weg van overleg, van passen en meten, van schipperen in één woord is het ontwerp dus ontstaan. Het onvolmaakte had men voor lief genomen, waar het volmaakte niet te bereiken viel.

Gemeen overleg tusschen regeering en volksvertegenwoordiging bleef daarbij open, vooral omdat niet alle leden der Regeering zelve bijzonder ingenomen waren met haar eigen voorstel, dat bovendien vele en krachtige bestrijders vond in hare eigen partij.

Niets is verder minder waar, dan — wat de liberalen en socialisten beweren — dat wij hier te doen zouden hebben met eene *partij*wet.

Eene *partij*wet mag men vooreerst niet *die* kieswet noemen, welke den makers zelven groot nadeel berokkent door hun minstens *twaalf* zetels te ontnemen.

Eene *partij*wet mag men ook die wet niet achten, welke *uit nood*, bij gebrek aan iets beters, ingevoerd wordt en alleen als *overgangsbepaling* moest dienst doen, totdat later eene betere regeling mogelijk bleek.

Als een *partij*wet eindelijk kenschetst men niet *die* wet, tegenover welke een groot deel der meerderheid vijandig staat en waarvoor men tot tweemaal toe eene andere in de plaats zocht te stellen.

Spoediger echter dan men verwacht had, is in België de verzoening tusschen de partijen gekomen. De socialisten, die als wilde beesten in de Kamer huishielden en op de verzoenende woorden van den heer Vandenpeereboom antwoordden met geloei en marktgeschreeuw, zijn gezwicht voor de flegmatieke onbuigzaamheid van dezen minister.

Men weet, dat deze met het kalmste gezicht van de wereld, van tijd tot tijd glimlachend om de dolle streken der bezeten volksvertegenwoordigers aan het gieren van den storm het hoofd heeft geboden. Tot zijne vrienden zeide hij: Men spreekt niet tegen zoo'n troep wilden, men laat hen eerst uitrazen.

De socialisten hebben dus begrepen, dat op dezen flegmaticus geen invloed was uit te oefenen. Zoodat zij den wijsten weg hebben gekozen en begonnen zijn te onderhandelen. Hiertoe was de heer Vandenpeereboom gaarne bereid. Want niet alleen, dat dit ontwerp hem zelf niet naar den zin is, hij is voorstander van het éénnamige kiesstelsel, maar ook een gedeelte zijner vrienden met Woeste en Helleputte aan het hoofd, bestreden het met kracht.

Zoodat tusschen de regeering, de Woeste-partij en de socialisten een vergelijk is gesloten op den grondslag van het eennamig stelsel. Deze grondslag heeft veel bijval gevonden bij de rechterzijde en ook de linkerzijde heeft haar instemming ermede betuigd. Vele harer leden hebben verklaard, dat zij voor een eenna-

---

FEUILLETON.

HONOR I COMBATE.

(12)

—Naturalmente ami, Neinstetten a respondé, aunké mi no ta comprendé...

—Pakiko mi no a percura mehor. Bo tin razon, ma loké ta hechoe ta hechoe caba. Bam tanta, larga nos bam.

—Bo no ta muchoe serio coe es senjor aki? es senjora bieuw a puntra, ora é no por a comprendéle mas.

—No ta nada, tanta, é ta coestumbrar caba; Erna a respondé hizando su scouder.

Asina koe criarnan a bini i koe nan a saca tapijt i macutoenan for di den wagen, un escena toer bruhar a toema lugar den es castiljo. Panja tabata plamar na suela, pida pilarnan koe tabata sirbi pa sinta nan a tapa coe panja. Nan a poné coeminda i bebida riba un tabla grandi, koe tabata na suela.

Apena es moza a larga senjor Von Steinfels bai un momentoe for di djé; é tabata bisa koe é ta tendé boroto stranjo i é tabata mira coe miedoe rondor di djé. El a kita su sombré rand anchoe; é tabata parcé un barbulette pa su bistir blancoe coe çinta anchoe corrar pegar na su sjaal di kantji na su garganta, koe tabata boela den bientoe. Erna tabata muchoe mas simpel; é tabatin un bistir simpel blauw, un sombré rand anchoe i handschoen color scur.

— Mi no por poné kantji riba djé, el a respondé, ora su tata tabata papia coe né di su bistir.

Nan tabata chanza i hari. Herman a tené un discurso na honor di es senjora, cabez di es familia, tio Von Glockner a papia riba es mozanan, mientra nan tabata molestia Neinstetten pa su bon sirbisji di cuidador di cabai. El a haja un lugar banda di Erna i é tabata refresca su frenta, koe tabata cajente di solo coe un lensoe di batista perfumar.

Nan a proponé pa bai keier den es ruina. Rabiar senjorita Orben a rechaza es proposicion ai i Neinstetten dici, koe ta muchoe peligroso pa bai camna den toer es lugarnan kibrar. Herman al contrario a lamanta para caba for di es piedra, koe é ta sinta banda di Lily, ma un bista imperativa di su tata a poné sinta trobé.

Asina anto solamente Von Glockner i Steinfels companjar di Erna a cohé camina.

Despues koe nan a dedica atencionnan necesario na es poz na banda di camina i koe Hans Otto a tendé com tantoe ta tarda promer koe un pida piedra jega na superficio di es awa, nan tres a sigi camna pa West di es castiljo. Aji a lamanta no muchoe leuw for di es cueba di ladron, un buracoe grandi den suela, resto di es toren. Aunké é ta para solamente mitar di su grandura anterior, su trabao tabata duroe ainda, koe hende, koe no ta suheto na biramentoe di cabez, por subi jega na toer su altura.

Tio Frans dici, koe é ta prefera di keda abao mehor i é tabata anima es otronan di no spanta pa es trabao di subimentoe. Coe paso sigur, senjorita Von Harteneck tabata stap di un piedra na otro, apena teniendo Steinfels su puntanan di dede di aleuw pa un judanza. Jegando ariba nan a drenta té na un muraja koe tin un mân di heroe, pa nan a mira es terreno.

Punta di paloenan di ekel tabata sagudi berde i frescoe den bientoe na nan pia, mientra koe es lago den valje i es mondi coe toer sorto di paloe tabata moenstra koe tempoe di verano tabata na caba. Na meimei di es lugar ai, hende su bista ta tapa coe paloenan diferente di *Amaliënhof*.

Hartenstein ta keda na banda drechi di nan. Den su bentananan tabata pasa rajonan briljando di solo koe tabata drentando. Es edificio bieuw, koe tabatin un bista orguljosa i imponente, koe bao di su dak a nacé i biba muchoe familia Harteneck, pa koe despues bao di bóvedanan di misa di es lugar ai, koe su torentji ta sali meimei di un grupo di paloe, nan bai sosega té na dia di huicio final.

Asina biboe koe es moza tabata na es fuente, asina ketoe é tabata para awor banda di Hans Otto. No a stranjéle. El a haja caba es impresion, koe su bibeza no tabata di coerazon. Varios bez su bista a observé saminando. Pa un orea observante su harimentoe tabatin un sonido stranjo.

Basta rato a pasa promer koe el a kita su bista for di es imagen i a puntra distraido:

— Bo a tendé, koe nan ta bisa koe ajera nochi nan a tendé i mira es staca of mama di familia?

— Bo ta keré també na es muger staca di Hartenecknan? Steinfels a puntra sorprendir.

Sanger a jena Erna su cara. Observando koe su companjador ta domina su harimentoe coe masjar trabao, é dici ansiar:

— Mi ta keré, koe tio ta jama nos. Berdad senjor Von Glockner tabata grita nan di bolbé. Animar coe deseo di kita aifor mas liger koe ta posibel, Erna kier a bai adilanti. Promer koe el a poné pia riba promer tré di es trapi, el a sinti koe Steinfels su mân tabata tenéle.

mig stelsel zullen stemmen, als men loyaal een ontwerp samenstelt.

Vandenpeereboom heeft getoond niet onverzoenlijk te zijn. Hij zou toestemmen in het samenstellen eener commissie uit de verschillende partijgroepen, die het knippen der kiesdistricten zou bewerken.

Uit deze beschouwingen moge blijken, hoe onrechtmatig de opstand en het straatkabaal waren, waardoor de tegenstanders der Regeering, de hoofdstad en het land in beroering brachten.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Volgens een particulier schrijven van Z. D. H. Mgr. A. R. SILVA, Bisschop van Merida, werd het Concilie der Zuid-Amerikaansche Bisschoppen den 10den Juli te Rome gesloten. Z. H. de Paus heeft zijne groote tevredenheid over het gehouden Concilie betuigd en noemde het een der merkwaardigste feiten van zijn Pontificaat.

Bij eene particuliere audientie, welke Mgr. SILVA had bij Z. H. den Paus, sprak de H. Vader zijne hooge ingenomenheid uit met het onlangs gestichte Groot-Seminarie te Scherpenheuvel. De Paus moedigde den Bisschop van Merida met alle kracht aan het begonnen werk met moed voort te zetten en gaf aan professoren en studenten van dat Seminarie den apostolischen zegen.

Mgr. SILVA vertrekt den 5den Augustus uit Barcelona en hoopt den 22sten Augustus te Caracas te arriveeren. In het laatst der maand komt Z. D. H. te Curaçao om er de H. Wijdingen toe te dienen en keert vervolgens naar Merida terug.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking dd. 1 dezer maand, No. 449, is de heer D. C. HILL benoemd tot lid van den Raad van Justitie op St. Eustatius.

***

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 2 dezer maand, No. 451, is de korporaal bij de dd. Stedelijke Schutterij G. GOMES CASSERES, benoemd tot sergeant bij dat korps.

Havennieuws.

Laatstleden Zaterdag is van La Guaira hier binnengekomen het Venezolaansche oorlogsschip *Augusta* om hier eenige reparaties te ondergaan. De *Augusta* zal ongeveer twee weken in onze haven blijven.

***

Hr. Ms. *Sommelsdijk*, die verleden week Vrijdag naar Sto. Domingo vertrok op verzoek van den Hollandschen Consul aldaar ter bescherming der Hollandsche onderdanen, kwam Zondag daar aan, doch keerde nog denzelfden dag naar Curaçao terug, wijl alles te Sto. Domingo volkomen rustig was.

***

Dinsdag is hier met de *Prins Willem IV* van den *K. W. I. M* aangekomen de Heer Mr. J. TELTING, belast met het regelen der archieven te Suriname en te Curaçao. Aan deze opdracht heeft genoemde Heer te Suriname reeds voldaan.

***

Deze week kwam hier het treurig bericht aan, dat de Heer H. N. PRINS, laatstelijk Directeur der Handel- en Industrie-maatschappij alhier, op de terugreis naar Holland, waarheen hij zich om gezondheidsredenen begaf, te Hâvre overleden is.

***

De Surinamer van 20 Juli ll. schrijft:

Reeds vroeger hebben wij medegedeeld, dat op Curaçao een interkoloniale boot van den K. W. I. Maildienst zal gestationneerd worden.

Naar wij verder vernemen, zal die boot tegen November a. s. gereed zijn, en wordt de eerste stuurman Plas genoemd als kapitein der nieuwe boot. Deze boot zal op gelijke wijze als de *Paramaribo* verschillende tusschenliggende plaatsen aandoen, zoodat de route van de directlijn van hier naar New-York verschillende dagen korter zal zijn.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Araujo, J. H. R. Beaujon & fam., Elias Keumel Beitar, Miqeuel Beltigencourt, J. W. van Baars, Capitan de la Goleta "La Providencia" A. A. Capriles Sor. & Co., Corea Hermanos & Co., Capriles, Daal, Arabala Daws, Dagino & Co., Dr. Wm. C. Gaerste, Luisa Evertsz, Ingvard Hvüd, Johanes Jacob, B. J. De Jongh, Fransisco Leal, Feleci Merenciana, F. Nedelans, Clementina Quast, Emilio Rheinhard, J. H. van Velzen, Elias Zalm (2).

Aangeteekende stukken:

M. Hubers, K. W. Heiner.

La Luz.

Woensdag verscheen voor het eerst en ontvingen wij in dank het weekblad *La Luz, Semanario religioso i di interes general.* Met vreugde begroeten wij deze uitgave als een nieuwe uiting van het Katholieke leven onder ons en wij bevelen haar ten zeerste aan het lezend publiek aan.

Nieuwe Apotheken.

Blijkens ontvangen mededeelingen zijn dezer dagen hier twee nieuwe apotheken opgericht. Een, *Botica Nacional*, onder de firma JOUBERT & C°. te Otrabanda, Breede Straat N°. 148; de ander, *Botica Esculapio*, onder de firma CHAPMAN & MAAL te Willemstad, Breede Straat N°. 118.

Een noodlottige val.

Dinsdagmorgen viel een werkman, afkomstig van Santa Rosa, in de Heerenstraat van een huis. Zwaar gekneusd werd de man in het St. Elizabeths-gasthuis binnengebracht, waar de geneesheer zijn toestand hoogst zorgwekkend verklaarde en weinig hoop gaf op herstel. Vrijdag in den namiddag is hij overleden.

Santo Domingo.

Ofschoon men na den moord van President HEUREAUX het ergste vreesde, is alles in de republiek Sto. Domingo rustig gebleven. De vice-President FIGUEREDO heeft met hetzelfde ministerie het bestuur aanvaard. De orkaan, welke Sto. Domingo geteisterd heeft, heeft de aandacht van de politiek afgeleid.

Ingezonden Mededeelingen

La Semana Cristiana Ilustrada.

Hemos tenido el gusto de recibir el número correspondiente al último jueves de esta hermosa publicación que nos permitimos recomendar á nuestros lectores como un excelente medio de adquirir á precio sumamente módico un magnífico año cristiano ilustrado con más de 400 bonitos grabados.

Precio por un año 8 fr. 50. Dirigirse á los señores Popelin Hnos., 3, rue Seguier.—Paris.

NEDERLAND.

Een huldeblijk.

Op initiatief van den voorzitter van den Ned. Journalistenkring, ds. A. Kuyper, werd ten vorige jare tijdens de inhuldigingsfeesten aan alle bladen, die officieel waren vertegenwoordigd, een verzoek gericht om toezending van alles, wat met betrekking op de inhuldiging door hen was gepubliceerd, ten einde daarvan een collectie aan te leggen en deze aan te bieden aan H. M. de Koningin, als eene blijvende herinnering aan Hare Troonsbestijging.

Dit denkbeeld is geheel verwezenlijkt. Door de goede zorgen van het buitenlandsch comité zijn de duizenden knipsels geordend en vereenigd in een vorm, welke overeenkomt met de hooge bestemming van het huldeblijk: vijf zware folianten in donkerbruine banden van Russisch leder in renaissancestijl, rijk versierd met gouden rollenborduursel en arabesken. De bladen zijn alle van zwaar ivoor-carton en eenvor-

— Lo bo permiti mi di bai adilanti, senjorita. Mi ta carga responsabilidad si un desgracia mester socedé bo.

Poerbando coe prudencia cada piedra koe é ta poné su pia ariba, el a bai adilanti. Tabata borotar banda i bao di nan, kalki i muraja tabata cai. Un palabrua, koe tabata scondir bao di un di es trénan di trapi, a boela pasa coe su alanan abrir asina cerca Erna su cabez, koe el a dal un gritoe di miedoe i coeminza tembla. Ma unbez Hans Otto su mân a tenéle, koe el a bolbé haja ekilibrio. Nan a jega bao sin mas peligro.

Apena, gradiciendo coe un senjal di cabez, Erna a bai cerca tio Von Glockner i el a cohé su braza. Pakiko Steinfels tabata miréle coe asina tantoe miedoe, ora koe pa un seconde noema el a perdé ekilibrio?

— Si mi por doena bo un consego, senjorita, Steinfels tabata bisé, anto lo mi consega bo di no bai mas ariba. Es camina por bira peligrosa.

Orguljosamente el a hiza su cabez.

Na principio el a hacié contentoe di djé, despues el a corda di por a instruié. Es di último no tabata combini pé.

Friamente el a respondé:

— Mi no tabata den peligro, senjor baron. Masjar bez caba mi a bai ariba i baha sin ningun judanza, i es biaha aki também lo mi a baha mi sol. No molestia bo coe doenamentoe di consego. Lo mi no sigié i mi no ta falta animo tampoco.

—Ta kiko! Von Glocker a grita spantar mirando Erna i Steinfels. Ki un mucha cabez cajente bo ta! Kende lo keré, koe bo ta falta animo? Mi a keré bo mas sabir. Ma awor mi kier mira coe gustoe, koe lo tin paz i koe mi no tendé es palabranan ai amarga mas.

Parcé no por logra es paz, i toer tres tabata contentoe, despues koe nan a pasa rond liger, di ta den castiljo atrobé.

Criarnan tabata drecha macutoenan caba. Tapijtnan tabata kitar for di piedranan i estatura di Lily no tabata adorna es lugar ai mas. El a bisa, si senjora Von Glockner permitié, lo é kier bai keier na sjers un poco, i hustamente ora é tabata bai subi es sjers, Erna a parcé.

— Amiga, é dici coe né, tin mester pa un di es senjornan aki bai huntoe?

— Den toer caso, tabata es respondi pronto di Erna, koe a ripara com Lily, ora el a haci e pregunta, tabata mira Hans Otto. Baron Steinfels lo ta asina bon, di protega bo coe su manoe fuerte. Es otro senjornan, é dici, coe un harimentoe malicioso na direccion di Neinstetten, ta keda huntoe mientra Herman i mi ta bai nos camina bieuw.

Aunké es majoor a poné algun dificultad den partimentoe di es personanan, mientra el a haci observacion també koe Von Steinfels no conocé camina suficiente, toch Hans Otto a boela den wagen i cohé frenanan tené.

Es cabainan aki ta masjar maloe, Erna dici liger jegando cerca es animalnan, nan ta spanta caba bez. Na biramentoe di camina por socedé un desgracia, mehor mi mes tené frena.

Awor koe bo a doena mi es lugar aki, senjorita, mi ta keré di por hiba damsnan salvo na Hartenstein atrobé, tabata es respondi no menos rechazante di Hans Otto koe e moza su palabranan na es ruina.

Un seconde despues es cabainan a someté nan na nan giador, toemando camina di castiljo i pronto es wagen a perdé for di bista di esnan koe a keda atras.

Arnold Harteneck, rabiar riba su jioe, a hiza su scouder i a cohé camina di cas huntoe coe senjor Von Glockner. Erich a keda atras pa trata si es dos roemannan kier sigi es dos senjornan huntoe coe né.

Erna a poné algun obstáculo i Herman dici coe indiferencia:

— No molestia bo. Erna a manda i mi ta obedecé. Sin duda nos gobernadora lo concedé bo di bai coe nos.

Erna a haci nan comprendé unbez, koe camina ta intransitabel.

Neinstetten a respondé koe sentido di Erna su palabranan por cohé coe mân i el a kita for di nan.

Mientras koe camina tabata jen di raiz di paloe, Erna tabatin basta di haci, di tené aki i aja pa é no cai, pasobra su roeman a camna bai largé humando su sigar i su manoe den sacoe, sin tené cuenta com su roeman ta baha.

Na un lugar, oenda camina tabata mas anchoe i koe tabatin un paloe putrir na suela, el a keda para i tabata bora es paloe coe punta di su garoti. Asina koe Erna a jega cerca djé, é dici chanzando:

Mi kerida Erna, permiti mi moenstra bo mi reconocimentoe pa es manera agradabel koe bo a parti papelnan.

Es moza, cajente di cansancio, a cai sinta riba es paloe i tabata mira su roeman coe rabia. Herman tabata hiza impaciente su scouder i tabata mira sin ningun atencion es jerbanan na su pia.

Grunjando es moza a coeminza:

— Bo no tin berguenza Herman? Masjar trabao a costa mi, pa mi scapa di Erich, pasobra mi tabatin gustoe di bai haci un keier di confianza coe bo. I awor bo ta papia di es manera ai!

— Calma bo. Pakiko lo mi no tin derechi di haci bo un observacion, koe miljones di bez bo ta haci mi? I loké ta Erich, hustamente pa su motiboe mi ta rabiar coe bo. Ta un misterio pa mi, koe un moza di huicio manera bo, por ta trata asina coe Erich. Berdaderamente papa tin razon, di bisa koe den fondo bo ta un mucha loco.

mig met een sierlijke omlijsting in oranje gedrukt. Binnen dien rand zijn de knipsels met groote zorg opgeplakt. De banden zijn gemaakt door Elias P. van Bommel, de hoekenversieringen op de bladen en de namen en heraldiek wapen der verschillende landen gecalligrafeerd door Gebr. Grevenbode.

De collectie is naar het Loo verzonden.

De Armenische Gruwelen.

In het gebouw voor den Werkenden Stand te Amsterdam waren een groot aantal dames en heeren tezamen gekomen om te luisteren naar de lezing van den heer Minas Tschéraz, die spreken zou over de gruwelen, die in Armenie worden bedreven. De *Tel.* geeft er het volgende verslag van:

Op het podium, dat met tapijten belegd was en waar eenige planten waren aangebracht, hadden plaats genomen de heeren dr. A. Kuyper, F. Lieftinck en dr. P. J. Vermeulen, met de leden der Jong-Turksche partij.

Dr. Kuyper opende de bijeenkomst. Hij herinnerde aan de gruwelen in Armenië tegen de Christenen gepleegd, die hij noemde een beleediging van de menschheid en het Christendom. Thans, nu de Vredesconferentie bijeen is in het „Huis ten Bosch", in het huis van de prinsen van Oranje, waar de Transvaal niet is toegelaten, en de advocaat van Armenië zich wil richten tot het publiek, zijn het onze autoriteiten, die trachten zijn roepstem te verstikken. Wij blozen van schaamte, mijne heeren. Als goede patriotten gevoelen wij ons beschaamd tegenover geheel Europa. Het land, dat steeds is geweest het toevluchtsoord voor de vervolgden, voor de overtuiging, het land van het vrije woord, wordt thans door geheel Europa zoo gedegenereerd geacht. Gelukkig heeft onze pers met een zeldzame unanimiteit geprotesteerd.

Hierna werd de heer Minas Tschéraz voorgesteld. Deze begon met een schets te geven van Armenie, het Oostersche Zwitserland, dat thans verdeeld is tusschen drie mogendheden, Rusland, Turkije en Perzie, met haar dichte bevolking, die ook in onze kolonien vestiging zochten en zelfs vroeger in Amsterdam woonachtig waren, waar enkele kerken werden opgericht—bv. op den Kromboomsloot. Van hun verblijf hier te lande bestaan noch vele herinneringen. Boeken werden hier te Amsterdam evenals te Leiden gedrukt, in Leiden werden munten geslagen, waarvan nog enkele exemplaren over zijn.

Spr. wijst daarna op de enquête door de mogendheden ingesteld, na de moordpartijen te Sasaul, en brengt daarbij in herinnering hetgeen de Hollanders te verduren hadden vóor den 80 jarigen oorlog. Ook toen werd erg gemoord, evenals in Armenie, waar 300.000 Christenen den dood vonden. Met de meeste hardvochtigheid werd te werk gegaan, om de Armeniers terug te doen keeren tot den Islam. En het is de Porte, die deze moorden bevolen heeft, hetgeen blijkt uit de ver schillende officieele stukken daarover door de mogendheden gepubliceerd.

Het resultaat der enquête was, dat giften gezonden werden en voedsel verstrekt, maar dit was toch niet voldoende, en de pers beklaagde zich over dezen uitslag.

Spr. schetst nu de Armeniers als volk, als sprekende eene nationale taal, die nationale muziek componeeren en nationale litteratuur schrijven, als menschen, die niet behoeven te staan onder andere beschaafde volken.

Hij wijst dan op zijn komst in Den Haag, waar hij alle deuren tot zijne verbazing gesloten vond. Met listen was hij in het Huis ten Bosch doorgedrongen om een beroep te doen op de rechtvaardigheid van geheel Europa. Hij werd geweigerd, ofschoon hij verklaarde: „Wij hebben een leger van 300.000 slachtoffers, een vloot van lijken, die verdronken zijn in den Bosporus."

Op een schrijven aan den president, ontving hij geen antwoord.

In extase riep spr. uit: De diplomatie van Europa beschuldig ik te zijn de oorzaak van de ruïne van mijn land.

De politie kwam zich in Den Haag met zijn zaken bemoeien, voor het eerst van zijn leven. Ik respecteerde haar—ging hij voort, zooals ik dat overal gedaan heb, maar vroeg de oorzaak van de interventie. Men zeide mij, dat, indien ik voor of na de vredesconferentie was gekomen, ik had kunnen spreken, nu moest ik zwijgen.

En juist gedurende deze conferentie ben ik gekomen om te wijzen op de moorden in Armenie, omdat de moordenaar daar vertegenwoordigers had gezonden. Holland heeft de poorten geopend voor de beulen, maar gesloten voor de verdrukten.

Volk van Nederland, riep spr. uit, ik vraag u een gunst, een weinig sympathie voor het gekruisigde Armenië. Ook u, Koningin der Nederlanden, Keizerin van Indië, u die het ideaal zijt van al wat schoon is en goed, de incarnatie van het verhevene en het reine, ook u heb ik een gunst te vragen. Geknield aan uw voeten, uit den naam van 300.000 gemartelde Armeniërs smeek u, veroorloof nooit, dat hun beulen met hun vuile lippen uwe blanke, engelachtige handen zullen aanraken.

Dr. Kuyper bracht, nadat het donderend applaus was weggestorven, dank voor de uitgesproken rede

Evenals voor de Grieken zal voor het volk de verlossing aanbreken. Verzeker uw broeders door middel van uw blad van de groote genegenheid van geheel het Nederlandsche volk.

Met een „J'accuse" van Zola beschuldigen wij de barbaren, beschuldigen wij de verantwoordelijke personen,— beschuldigen wij een diplomatie zonder hart en beginselen. (*Luid applaus*).

Ik wensch uw volk een koningin als de onze. (*luide toejuichingen*) Leve Armenië!

Onder daverend, langdurig applaus werd hierna de vergadering gesloten.

BUITENLAND.

Rome.— Kardinaal Martel, de oudste der kardinalen, de eenigste, die het in jaren nog won van Leo XIII, is overleden in den ouderdom van 94 jaren.

Kardinaal Theodulf Martel is de eerbiedwaardige grijsaard, die bij alle feestelijkheden op het Vaticaan en niet minder bij de wetenschappelijke zittingen der academie opviel, omdat hij wegens gedeeltelijke lamheid door zijn secretaris en kamerdienaar steeds moest worden ondersteund.

Geboren in 1806 in Allumiere uit een van Beieren stammende familie, werkte hij zich op jeugdigen leeftijd door de humanitaire studiën en kwam naar Rome om het recht te beoefenen. Hier doorliep hij verschillende schitterende betrekkingen, tot hij in 1848 de politieke hervormingen der Pauselijke grondwet bearbeidde in den tijd van 36 uren. Later werd hij onder Pius IX minister van binnenlandsche zaken en justitie.

In 1858 werd hij door Pius IX den 15 Maart verheven tot kardinaal, en tot diaken gewijd. Hij is echter nooit priester geworden. Als kardinaal behield hij den titel van minister. Kardinaal Martel heeft zich behalve met de verschillende bezigheden van zijn ambt, veel met liefhebberij-studiën bezig gehouden. Hij was een gezag in geologie, en bezit een rijke verzameling mineralen. Zelfs op hoogen ouderdom verzuimde hij nooit de zittingen der archeologische vereeniging.

Kardinaal Martel behoorde tot de congregatie der inquisitie, der apostolische visitatie, der bisschoppen, der propaganda enz. enz. Hij ruste in vrede.

Italie.— Het dagblad *Ordine* te Messina, dat zijn naam getrouw, de belangen der openbare orde verdedigt, niettegenstaande het liberaal is, bevat eenige onthullingen, die de bevolking, althans de fatsoenlijke menschen, zeer getroffen heeft.

De prefect van de hoogere burgerschool te Maurolia heeft na een onderzoek een aantal leerlingen verwijderd, die deel uitmaakten van eene „Vereeniging om kwaad te te doen"— associazione adelingere.

Het feit, zegt de Messineesche correspondent van de *Osservatore Romano*, heeft bij vele lieden een soort verstomming te weeg gebracht. Maar vele anderen ook weten gelijk wij, wat men van het onderwijs zonder God te wachten heeft. Zij weten, dat in scholen waar men kruis en catechismus verbant, de opvoeding van geest en hart in slechte handen is.

De goede Messineesche familiën zijn hiervan dan ook overtuigd en sturen de kinderen naar godsdienstige inrichtingen.

— Ricciotti Garibaldi heeft op den verjaardag van den slag bij Dijon een redevoering gehouden, die groot opzien baart.

Vooral onder de aanhangers van het Savoysche koningshuis.

Generaal Garibaldi schetste den tegenwoordigen politieken toestand van Italië en stelde in uitzicht, dat "de clericalen" zich waarschijnlijk met de republikeinen zullen verbinden om de regeerende monarchie ten onderste boven te werpen.

Hij voorziet in de toekomst Italië als een federatieve republiek, gelijk zij bestaat in Amerika, en de Paus zou dan zijn ouden Kerkelijken Staat terugkrijgen. Maar zóó, dat ook de Pauselijke Staten zich bij "de Vereenigde republiek van Italië" zouden moeten aansluiten.

Het koningschap moet hoe eer hoe beter worden opgeruimd, omdat het de volkswelvaart belet.

Ziedaar, hoe de zoon van Garibaldi en de erfgenaam van diens populariteit, openlijk spreekt over de monarchie, voor wie door de roodhemden van dien "held" een weg is gebaand naar de Eeuwige Stad.

Wederom toont de Revolutie den aard van Saturnus, die zijn eigen kinderen verslond.

En het Savoysche koningshuis grijnst steeds naderbij de bedreiging van De Maistre tegen: "Qui mange du Pape, en meurt."

Frankrijk.— Zola is te Parijs gekomen men heeft van zijn aankomst melding gemaakt, en daarmede was de zaak uit.

Dit schijnt den reclame-held niet te bevallen. Daarom doet hij weer pogingen om de aandacht op zich te vestigen.

Hij schreef een roerenden brief aan de *Ami des bêtes* (Dierenvriend), een brief, waarmede onze lezers zich waarschijnlijk gaarne een oogenblik vermaken.

Den avond "waarop ik in ballingschap moest gaan, nam ik mijn hond in mijn armen en kuste hem als gewoonlijk" (zoo zoo). "Het arme beest toonde een eindelooze droefenis," en stierf, "als door den bliksem getroffen."

Het scheen mij, dat mijn vertrek hem gedood heeft. Ik heb geschreid als een kind, gesidderd van wanhopige smart, en nog is het mij niet mogelijk aan hem te denken, zonder tot tranen toe geroerd te zijn."

Dat de meeste Parijsche bladen zich met dit jongste product van den "Eternel poseur" vermaken, behoeft niet gezegd. Morgen zeggen ze, galoppeert dit schrijven weer door de gansche Dreyfus-pers van Europa, omdat het komt van den reclame —man Zola.

— Over de invrijheidsstelling van broeder Flamidianus, wiens vrijspraak wij reeds meldden, vinden we nog de volgende bijzonderheden medegedeeld:

Reeds des middags bij de eerste beraadslaging der beide vereenigde rechterlijke Kamers, oordeelden deze den betichten Broeder onschuldig. Des avonds ten 7 uur werd de vrijspraak te Rijssel telegraphisch bekend.

Hooren wij thans uit den mond van Broeder Flamidianus-zelven, hoe deze van het heugelijk nieuws in kennis werd gesteld:

"Ik lag reeds een klein half uurtje te bed — zoo verhaalde hij aan een journalist, die hem interviewde—toen plotseling de cipier Brunault mijn cel binnentrad met de woorden: "Julianus — zoo noemde men mij altijd in de gevangenis — gauw, pak uw boeltje bij elkaar, gij wordt aanstonds in vrijheid gesteld."

"In vrijheid gesteld?" riep ik uit, mijn ooren niet kunnende gelooven. Een overweldigend gevoel van vreugde maakte zich van mij meester, en toen ik mij inderhaast had aangekleed, omhelsde ik met tranen in de oogen den gevangenbewaarder, die mij verzocht, hem naar den directeur te volgen.

In de kamer van den laatste wachtte mij de heer Tainturier, procureur der Republiek. Op afgemeten toon zeide hij me: "Flamidianus, ge zijt vrij!"

Ik wilde mij op de knieën werpen, om God te bedanken, dat Hij mijn onschuld aan het licht had gebracht; maar de procureur voorkwam mij. "Vooral geen manifestaties!" riep hij uit.

Alvorens voor goed de gevangenis te verlaten, heb ik den directeur en de gevangenbewaarders bedankt voor de goede zorgen, welke zij me bewezen gedurende al den tijd, dien ik in voorarrest heb doorgebracht. Ach ja, meer dan eens hebben die goede lieden met mij geweend; een hunner zei me nog vóór een paar dagen: "Als gij veroordeeld wordt, Broeder, dan zijn er op de wereld geen onschuldigen meer."

Tot zoover het verhaal van Broeder Flamidianus.

Na vervulling van nog enkele formaliteiten werd den onschuldig beklaagde, die juist 152 dagen in arrest had doorgebracht, de vrijheid hergeven.

De heer Boillerault, commissaris van politie en directeur der gevangenis, vergezelde hem op weg naar het internaat in de *rue de la Monnaie*. Aldaar was men van de verblijdende gebeurtenis nog geheel onkundig gebleven. Men kan zich dan ook de verrassing en de vreugde der Broeders voorstellen, toen de zoo lang van hen gescheiden medebroeder, aan wiens onschuld zij geen oogenblik getwijfeld hadden, plotseling in hun midden verscheen, vrijgesproken en ook voor het oog der wereld gezuiverd van alle blaam. De ontroering was onbeschrijfelijk. Men verdrong zich rondom den teruggekeerden broeder, die zich kalm hield, maar wiens oogen vol tranen stonden.

Hij omhelsde achtereenvolgens alle Broeders, en dankte hen in woorden, welke alleen 't hart in zulke oogenblikken spreken kan, voor hun gebed, hun betuigingen van liefde en vriendschap, hun standvastig geloof aan zijn onschuld. De commissaris van politie, die dit tooneel aanschouwde, kon geen andere woorden stotteren dan deze: „ik heb hem uit uw midden moeten weghalen, maar ik breng hem u terug."

Na de eerste vreugde van het wederzien begaf men zich naar de kapel, waar het galmende *Magnificat* aan God den dank vertolkte, welke allen bezielde.

Bij 't uitgaan der kapel werd broeder Flamidianus opgewacht door een 150-tal knapen, welke, gelijk iederen Maandagavond naar het internaat waren gekomen om de avondlessen bij te wonen. Een ware ovatie had nu plaats. Met gejuich begroette men den teruggekeerden leermeester; van alle zijden werden hem handen toegestoken: vele knapen weenden, anderen hielden niet op te roepen: Vivat!

Intusschen had zich met de snelheid van den bliksem het nieuws door de stad verspreid. Nieuwsgierigen en vrienden der Broeders verdrongen zich weldra voor de kloosterpoort. In luidruchtige kreten gaf de menigte haar instemming met de onschuldig-verklaring van broeder Flamidianus te kennen. "Leve de Broeders!" klonk het onophoudelijk en geestdriftig tot laat in den avond. Eerst te middernacht keerde de rust in Rijssel terug.

Te Parijs is overleden den 31 Juli A. Guzman Blanco, de vroegere tyrannieke President van Venezuela.

Duitschland.—De Goede Vrijdag-wet, die zooveel beweging veroorzaakte doch onlangs in veranderden vorm door het huis van afgevaardigden in Pruisen is aangenomen, is thans ook door de 9e commissie van het heerenhuis in denzelfden veranderden vorm aangenomen.

Deze verandering was geëischt door de Katholieken, en dezen hebben zich dus weer met de overwinning geluk te wenschen.

— Er is sprake van in Duitschland de traktementen der geestelijken te verhoogen. Men maakt allerlei berekeningen, hoe aan het geld te komen. De *Germania* merkt ech-

ter op, dat de kerkelijke goederen, door den Staat geannexeerd, niet minder dan 80 millioen jaarlijks opbrengen, waarvan slechts 2½ millioen voor kerkelijke doeleinden wordt besteed. Dus blijft er nog genoeg over, om, mochten de traktementen worden verhoogd, nog steeds te spreken van een recht en niet van een aalmoes.

Hetgeen in vele andere landen eveneens het geval zou zijn.

—Ter uitbreiding van het Lockstedter kamp bij Heimburg heeft het Duitsche ministerie van oorlog eenige stukken land opgekocht, ten deele met huizen bezet en o. a. een geheel dorp, het kleine Rinders. Nadat dit dorp door de inwoners verlaten was, kon men in den nacht een voor vredestijd ongewoon schouwspel zien. Twee batterijen veld-artillerie schoten het dorp plat. Reeds bij het vijfde schot vlogen er eenige huizen in brand, maar toen er snelvuur gecommandeerd werd, stond in een oogenblik het geheele dorp in lichter laaie.

Het was een uitstekende oefening, waarbij de voortreffelijkheid der Duitsche artillerie goed uitkwam, doch op den duur zouden dergelijke schietoefeningen wel wat kostbaar zijn.

ADVERTENTIEN.